

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרו עולמית להיוזק
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ט כסלו תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות ט.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן רע"ו עד סעיף ב'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 110 סימן רע"ה/רע"ו.
מוסר: פרק ה' ויש כמה וכמה עד תחילת פרק ו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה ז' עד משנה י"ד.

עניני דיומא - חנוכה

כמה שמן צריך לשים בנרות חנוכה?

והגרי"ש אלישיב, אך לדעתם אין הדבר חובה אלא הידור מצוה בלבד; וכן דעת הגר"נ קרליץ. וכן לדעת האור-לציון אין חובה להדליק בכמות המספקת ליותר מחצי שעה, וכן כתב הגר"ח קניבסקי - שמנהג החזון איש היה לכבות את הנרות בכל לילה (למעט הלילה האחרון) חצי שעה לאחר הדלקתם. והמדליק בתוך ביתו, באופן שה'פרסומי-ניסא' הוא לבני הבית בלבד, דעת הגרי"ש אלישיב שלכל הדעות אינו מחויב להדליק אלא בכמות המספיקה לחצי שעה; אולם, בכל-בו כתב בשם הרי"ף שראוי שהנרות ידלקו כל זמן שבני הבית נעורים.

[שו"ע תרעב, ב, ומשנ"ב ה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 15-16]

את נרות החנוכה יש להדליק בכמות שמן (או שעווה וכדו') המספיקה עד חצי שעה לאחר צאת-הכוכבים; ואף המדליקים לאחר צאת הכוכבים צריכים להדליק בכמות המספיקה לחצי שעה. וביאר הגר"ח קניבסקי, ששעה זו היא שעה 'זמנית' לפי אורך הלילות של ימי החנוכה (אשר בתקופה זו של השנה, אורכה לפי השיטה המחמירה ביותר הוא לכל היותר 72 דקות).

יש שכתב בשם הגרי"ז סולובייצ'יק, שמלשון הרמב"ם נראה שבמקומות בהם יש עוברים ושבים עד השעות המאוחרות של הלילה, חובה להדליק בכמות שמן המספיקה עד שהרחוב מתרוקן, וכן נראה מלשון הריטב"א; ויש שכתב בשם הגרי"ז להיפך, אך בכל מקרה - הוא עצמו נהג להחמיר ולהדליק בכמות המספיקה עד שהרחוב הסמוך לביתו התרוקן, וכך נהגו גם הגר"ש אויערבך

הדף היומי בהלכה

באיזה מקרה אסור לאדם מסוים להישאר בבית בשבת ולאחרים מותר?

אסור בעשיית כל פעולה שלא היה יוכל לעשותה ללא מלאכה זו; ורצוי - ויש אומרים: חובה - שיקרא כי אינו חפץ ליהנות מהמלאכה, וכגון שיסב את פניו מאור שהודלק על ידי הגוי.

ברם, אם הגוי עשה מלאכה בציוויו של ישראל, חובה על המצוץ לצאת מהמקום שבו נעשתה המלאכה.

[שו"ע רעו, א, ומשנ"ב יא-יד; ביאורים ומוספים דרשו, 21 ו-29]

חכמינו ז"ל אסרו ליהנות בשבת ממלאכה שעשה גוי במטרה שישראל ייחנה ממנה בשבת. ולכן, לדוגמה, אם הפעיל הגוי את התאורה בביתו של ישראל, אסור לו לעשות לאורה כל פעולה שלא היה יכול לעשותה ללא אור, כגון קריאה. ואם עשה הגוי את המלאכה בבית ישראל, או בחדרו שבמלון, ויש הנאה מעצם ההימצאות במקום שבו נעשתה המלאכה, וכגון שהפעיל את המזגן ביום חם המיוחד - לא חייבו חכמים את ישראל לצאת מביתו ומחדרו, אך כמובן

הדף היומי בהלכה

האם מותר לפועל זר לעשות מלאכה לעצמו בבית של יהודי?

ואם מתעקש לעשות את המלאכה - חובה לגרשו מביתו; והטעם, משום שיש בדבר חילול ה'; שייסברו הרואים כי בשליחותו של ישראל עושה את המלאכה. וכשעושה הגוי בבית ישראל מלאכה לצורך עצמו - נחלקו הפוסקים אם צריך למנעו מכך; אך כשניכר שהיא מלאכת עצמו - מותר הדבר לכתחילה.

[שו"ע רעו, יא; ביאורים ומוספים דרשו, 22 ו-24]

ישראל הרואה בשבת גוי המתעתד לעשות מלאכה עבורו - צריך למחות בידו; ואם כבר עשה את המלאכה, יזהירונו שלא לעשות זאת שנית, אך כיון שמחה בידו לפני עשיית המלאכה, רשאי ליהנות ממנה, כיון שבאופן זה שעשה הגוי נגד רצונו, נחשב כאילו עשה את המלאכה לצורך עצמו ולא לצורך ישראל. ואם בא לעשות את המלאכה בביתו של ישראל, צריך למנעו מכך בכל תוקף,

האם ניתן להצטרף לגוי שמפעיל את המעלית בשבת?

בשבת - יש אומרים שנחשב הדבר שכוונת הגוי לצורך עצמו בלבד, ומותר לישראל לעלות עמו; ויש אוסרים, כיון שלדעתם כוונת הגוי הן לצורך עצמו והן לצורך ישראל. אולם, למעשה יש לאסור, משום שבמקרים רבים מוגבר הזרם על ידי הכובד של אדם נוסף, ומטעמים נוספים.

[שו"ע רעו, ב, משנ"ב טו ר"ז, וביה"ל אס; וראה שם ד"ה ואם, וארחות שבת כג, הע' צט]

גוי שעשה מלאכה בשבת לצורך ישראל וגויים כאחד - אם אין הוכחה שהמלאכה נעשתה לצורך אדם מסוים, וכגון פועל בבית מלון שהפעיל את התאורה בכניסה למלון, בדרך כלל יש להניח שהמלאכה נעשתה לצורך רוב הנמצאים במקום, כך שאם רובם ישראל - אסור ליהנות מהמלאכה, ואם רובם גויים - מותר.

והמתגורר בבנין רב קומות שגרים בו יהודים וגויים, והגוי מפעיל את המעלית

הסיפור היומי

אתה שואל איך התרגלתי לְדַבֵּר? אספר לך סיפור יפה, אמר פעם רבי שלום שבדרון לנכדו. אחרי החתונה אמרתי שיעור בבית הכנסת. היו שם 3 משתתפים, אחד חלם, אחד ישן והשלישי קצת שמע וקצת לא

וגם: על הפרסומי ניסא המיוחד ברחובות לונדון | ליום היארצייט של הגה"צ רבי שלום מרדכי שבדרון זצ"ל

זה יכול להביא תועלת גדולה. כי אצלנו, בכזה מצב של שיעור, אתה יכול להתרגל איך למסור שיעור ולהסביר לפני ציבור, לאט לאט אתה תשתבח עוד ועוד. אצלנו אין לך מה לפחד ומה להפסיד, רק תועלת אישית תצמח לך מזה". ובהקשר לימי החנוכה הממשמשים ובאים:

פעמים אחדות שהה רבי שלום בימי החנוכה בחוץ לארץ, לכן החליט לשאת עמו באמתחתו את בית המנורה של חנוכייתו במזוודה משערי חסד לגולה. הוא ידע שבחו"ל נוהגים רבים להדליק את הנרות בתוך הבית, לכן לא לקח על עצמו סיכון שמא לא ימצא בית מנורה בחו"ל. בחוץ לארץ לא מצוי מי שמדליק נרות חנוכה בחוץ בפתח החצר, אך ר' שלום סובר שגם באנגליה הוא צריך להדליק בחוץ... הוא קנה שרשרת כדי לקשור את בית המנורה לבל תיגנב, העמידה על כסא בפתח הבית, קשר בשרשרת והדליק.

"אבי זצ"ל", מספר אחד מבני לונדון, "היה לוקח אותנו בקביעות כדי לראותם, להביט בנרות חנוכה הנדירים כל כך ברחובה של לונדון הבירה, ולהסתכל מקרוב על דקדוק הלכה".

(ע"פ קול חוצב)

"אתה שואל איך התרגלתי לְדַבֵּר? אספר לך סיפור יפה", אמר פעם רבי שלום שבדרון לנכדו. "אחרי החתונה אמרתי שיעור בבית הכנסת ליד שערי חסד, שיעור בגמרא. היו שם שלושה משתתפים, אחד חלם, אחד ישן והשלישי קצת שמע וקצת לא, חצי חצי. כך יום אחרי יום. תתאר לך איך נראה כזה שיעור קטן ועם כמה חשק הוא נאמר, אבל הלכתי לילה לילה כמה שבועות. "ויהי היום והיהודי השלישי שהקשיב קצת החל להחסיר. עברו כמה ימים והוא לא מגיע. התחלתי לברר ונודע לי שהוא שוכב עם שבר ברגלו וחייב לשכב כך מספר חודשים. מיד החלטתי בצדק להפסיק את אמירת השיעור, לא היה לי בשביל מה ומי להמשיך.

"עברו עוד כמה ימים וחשבתי לעצמי: הרי צריך לבקר אותו, ישבנו ביחד כמה שבועות ארוכים והוא חולה, צריך להיות בן אדם ולבקר אותו. נכנסתי לבקר, היהודי הישיש קיבל אותי בסבר פנים יפות וישבתי לידו בכבוד. לפתע פנה אלי: 'שמעתי שהפסקת את אמירת השיעור, למה?'. עניתי לו את האמת. "הגב היהודי בפתאומיות: 'נאר איינער, וכי אני צריך את השיעורים שלך? האם אתה חושב שללא השיעור שלך אין לנו כלום? אבל אתה, ר' שלום, לך

"הייתי באותה שעה בעיצומו של שיעור בפני אחת הכיתות בנושא היסטוריה כללית, והנה אני מקבל פתק שנשלח אלי ובו אני קורא על תיאור ההתרחשות במעונו של הרב מבריסק..."

האם יוון נחשבת "עבודה זרה ששקעה"? - הרב יוסף אברהם וולף זצ"ל מספר על פסק ההלכה שהגיע בעיצומו של שיעור היסטוריה בסמינר

כאשר חזר אחי לבני ברק - המשיך הרב וולף וסיפר - חש תיכף לפגוש בי ולספר לי על ההוראה. הייתי באותה שעה בעיצומו של שיעור בפני אחת הכיתות בנושא היסטוריה כללית, והנה אני מקבל פתק שנשלח אלי ובו אני קורא על תיאור ההתרחשות במעונו של הרב מבריסק.

מיד הפסקתי את השיעור ואמרתי לתלמידות: עיני העדה עלינו! זכינו לפסק דינו של גדול הדור! שלא כשורה עשינו בהזכירנו את שמות אלילי יוון, ולפיכך מכאן ואילך לא נשוב להזכירם עוד!

את תגובת תלמידות הכתה - מסיים הרב וולף זצ"ל - לא אוכל לשכוח. היטב הבינו באמצעות הסיפור הזה כי אנו בסך הכל שליחים, שליחים של גדולי ישראל לחנוך, ועיני העדה עלינו.

(ספר 'הרב מבריסק' ח"ג)

סיפר רבי יוסף אברהם וולף זצ"ל, מייסד ומנהל הסמינר לבנות בית יעקב בבני ברק:

בתחילה נוהג הייתי במסגרת לימודי היסטוריה בסמינר, להזכיר בתולדות יוון את שמותיהם של אלילי יוון, מתוך מחשבה כי אלילים אלו מעבודה זרה ששקעה הם ואין כל איסור בהזכרת שמם.

והנה כאשר הזדמן פעם אחי רבי צבי לירושלים ועלה למעונו של מרן הגרי"ז זצ"ל, שהה אותה עת בנו רבי יוסף דב לצדו ופנה אל אחי בשאלה: "שמעתי שמזכירים אצלכם בסמינר שמות של אלילים יווניים..." ואחי השיב: "אמנם כן, אבל זו הרי עבודה זרה ששקעה".

"יוון?!" - נענה רבי יוסף דב ואמר - "לא! אין זו עבודה זרה ששקעה".

ומרן הרב מבריסק שומע ומהנהן בראשו.

מדוע סירב הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל שאחרים יבצעו תיקונים בביתו במקומו?

אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני (אבות א יד)

פעם אחת נתגלה טפח בהבנת הנהגתו. אחד מתושבי גבעת שאול ניגש אליו וביקש לעזור לו לשאת את סליו עד לביתו. ר' מרדכי סרב לקבל את עזרתו, וטענתו בפיו: "אתה ממש מקלקל אותי! היום יש בידך לסייע לי, ואפשר שכך יהיה גם מחר ומחרתיים, אבל יתכן ויגיע יום שבו לא תוכל לבוא ולעזור לי, ואני, מתוך שכבר התרגלתי להיעזר באחרים לא אוכל להסתדר בעצמי ואצטרך לבקש מאדם אחר שיסייע בידי, וזהו ממש קלקול בעבורי".

וכדרכו ללמוד לקח מכל מאורע גשמי, הוסיף ר' מרדכי ואמר: "דע לך, שכך צריכה להיות ההנהגה גם ברוחניות. כל אשר בכוחך לעשות עשה! [ע"פ קהלת ט י; והשווה שמואל א' י ז ובביאור המלבי"ם שם: "עשה לך אשר תמצא ירך – אז לא תסמוך על עזר אחרים רק על עזר האלקי אשר ילוה אליך, על דרך 'אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני'"]. כל אדם צריך לעבוד לבד עם עצמו, ואין לו להיות תלוי באחרים".

גם לא הסכים שאחרים יבצעו תיקונים בביתו במקומו. באחת הפעמים נימק את סירובו על פי מעשה שסיפר על החפץ חיים: "ראינו אותו עולה על העגלה קודם שנעצרה לחלוטין, ואמר החפץ חיים: 'אמנם אני בן ישיבה, אבל אינני בטלן... למדנו מכאן שכל בן תורה צריך לדעת לבצע את עבודות הבית בעצמו, שלא יחשבוהו בטלן'..."

(ספר 'יחיד ודורו')

בכל שנותיו לא נתרצה הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל להטריח אחרים בעבורו. אפילו מבני ביתו לא ביקש מאומה, וכל צרכי הבית התנהלו על ידו בלבד. גם עניינים שטרחתם מרובה והיה קשה לו לעשותם בעצמו, נזהר מלבקש מאחרים. גם כשנצרך לנסוע לחוץ לארץ לטיפול רפואי, לא הסכים שבניו יתבטלו מתלמודם ושיעוריהם וייסעו עמו.

למרות גילו המופלג השתדל להסתדר בלא להטריח את זולתו, אפילו לא את בני משפחתו הקרובה. גם כאשר הציעו את עצמם, או כשאחד מנכדיו הציע את עצמו לישון עמו בביתו – סרב. רק בשנתו האחרונה הסכים שבתו וחתנו יבואו להתגורר בביתו ולסייע לו, ואמר אז לאחד מתלמידיו: "בעבורי זאת תזכורת להתכונן לעולם הנצח".

אחד מתלמידיו הקרובים אליו ביותר בא ברית הנישואין, ור' מרדכי, שהכיר את סב החתן מימי לימודם בקעלם, ערך לו סעודת שבע ברכות במוצאי שבת. על אף שכבר עבר את הגבורות, נטל ר' מרדכי על עצמו את ארגון כל הסעודה עד לפרט האחרון מבלי שאף אחד מבני משפחתו ידע על כך.

ביום שישי נודע הדבר לבנו בדרך מקרה, ומיד התקשר לאביו והציע לבוא ולסייע. אמר לו ר' מרדכי: "אינני רוצה להטריח אף אחד, רק ביקשתי מאחד השכנים אם יוכל להכניס ספסל מבית הכנסת". לאחר בקשות חוזרות ונשנות הסכים שאחד הנכדים יבוא לעזור, ולא בגלל הטורח אלא משום ש"לא מתאים שהמוזמנים ישבו לסעודה ואני אעמוד במטבח לסדר".

"כשהייתי חתן צעיר, הייתי חלש עד שלא יכולתי לשאת בעצמי אפילו את הגמרא, ואילו אצל הגרמנים נשאתי על גבי שקים כבדים, והייתי צריך להעלות אותם שלוש קומות! איך זה ייתכן?"

הקושיא והתירוץ של הרבי מקלויזנבורג

אותנו בפרך. אתה יודע מה נשאתי על גבי? – לא גמרא, אלא שקים כבדים! והייתי צריך להעלות אותם שלוש קומות! כיצד זה יתכן?
"התירוץ הוא: בן אדם לא יודע מה הוא יכול. הוא חושב שהוא לא יכול, אבל באמת יש בו כוחות לעשות דברים גדולים מאוד! ממילא, אל תאמר שתעשה מה שאתה יכול, כי אינך יודע עד כמה זה מחייב אותך!"
כשראה יעקב אבינו שיהודה לוקח על עצמו כזו ערבות, שאם לא יחזירנו יחטא לו גם לעולם הבא – היה ברור לו שאם ינסו לפגוע בבנימין, יהודה ישתמש בכל הכוחות החבויים בו להצילו, וזאת כדי שלא להיות מנודה בשני העולמות. (רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, יחי ראובן מקץ תשע"ז)

אנכי אערבנו מידי תבקשנו... וחטאתי לך כל הימים (בראשית מג ט), ומפרש רש"י: "לעולם הבא".

שואלים המפרשים: מדוע הוצרך יעקב אבינו לערבות כזאת מיהודה? האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל ביקש פעם טובה מיהודי בנוגע לבית החולים לניאדו. אמר לו היהודי: "רביה, אעשה מה שאני יכול!". אמר לו הרבי: "אתה יודע מה אמרת עכשיו? כלום ידוע לך מה באמת אתה יכול? בן אדם לא יודע מה הוא יכול!"...

וסיפר על עצמו: "בהיותי חתן סמוך על שולחן חותני, הייתי חלש מאוד, עד כדי כך שלא יכולתי לשאת בעצמי אפילו את הגמרא, ואחד התלמידים נשא אותה עבורי. פשוט לא היה לי כוח! והנה הגיעו הגרמנים והתחילו להעביר

"מי שבר את השמשה?"... האם מותר לאיש חינוך לחקור את התלמידים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

להרתיעם. אך על המורה לעשות כל שביכולתו שלא לגרום לתלמיד שיתבייש ברבים, ולכן יבקש ממי שיודע שיספר לו בצנעה, וגם יאיים על המספר שיספר רק את מה שיודע באמת, בלא כל תוספת, ואז גם אין חשש שכתוצאה מכך יקלו התלמידים באיסור לשון הרע במקום אחר.

וב'תשובות והנהגות' כתב, שכשהדבר הוא לטובת חינוכו של התלמיד שעשה שלא כהוגן, אדרבה, חיוב על התלמיד להודיע לרבו על כך, אלא שכדי שלא יבואו להקל באיסור זה על המלמד להקדים ולהסביר לתלמידיו את חומרת איסור לשון הרע, ולהבהיר להם שכיון שכאן זה לתועלת התלמיד הרי זה מותר ואף חיוב.

ודעת הגר"ח קנייבסקי במחלוקת זו, שהכל לפי העניין. ואכן יש שכתבו שאף ה'אגרות משה' יודה שבאופן שהתלמיד גורם נזק או קלקול לילדים אחרים, או למורים, או שמזיק את רכוש המוסד, מותר וחייבים לברר את הדבר כדי למנוע מלהמשיך, וכן כדי לחנך אותו ואת שאר התלמידים שאסור להזיק ולפגוע באחרים, ורק כשזה נוגע רק לאותו תלמיד – בזה אסר ה'אגרות משה'. והגר"י זילברשטיין כתב שנראה שאם רק יבקש המלמד מהילדים שירמזו לו ולא יאמרו לו בפירוש, יודה ה'אגרות משה' שמתיר.

ההלכה הנלמדת היום בסדר הלימוד היומי בספר חפץ חיים, נוגעת מאוד למעשה עבור אנשי חינוך, משגיחים, מלמדים ומורים, הנדרשים לא פעם לברר אצל תלמידים אודות מעשה שלא כשורה שנעשה בין כותלי המוסד, כדי לדעת מי הוא האחראי לו.

לכאורה, תלמיד המוסר מידע על מעשה שלילי שביצע חברו, הרי זה "לשון הרע לתועלת", אולם כבר ראינו בשבוע שעבר שעבור היתר זה צריך שהדיבור יהיה אכן בכוונה טהורה להביא תועלת. ואם כן, כשהמורה פוקד על תלמיד למסור לו את המידע – האם ניתן לומר שהתלמיד מספר זאת לתועלת? או שמא הוא חושש מהמורה ולכן מספר, ואם כן הדבר אסור.

ב'ביאורים ומוספים' של 'דרשו' מובאת דעתו של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל ב'אגרות משה', שאכן אסור לעשות כן, מהסיבה האמורה. ולכן – הוא כותב – העצה היא רק לומר לכולם דברי מוסר ולבאר את חומרת המעשה שנעשה, ואף אם זה לא יעזור, אין להתיר לספר לשון הרע כדי למנוע מאיסור אחר. מאידך, הגר"ש וואזנר זצ"ל בשו"ת שבט הלוי כתב שהדבר מותר, וזאת כדי למנוע את המשך התדרדרותו של אותו תלמיד האחראי למעשה; ובנוסף, עצם הדבר שהתלמידים האחרים מחפים עליו גורם אצלם נטייה לרע, והעונש מועיל

המוסר היומי

וכשרואים אותנו הסוחרים הגדולים, מצוי הוא שמלעיגים ומתלוצצים עליו ואומרים: הידעתם את פלוני...? גם הוא נעשה סוחר... ומכל מקום דרכו של עולם הוא שאינו מתרפה בשביל זה ממעשיו,

מתוך לימוד המוסר היומי:

ממנו, ובהמשך הזמן נעשה סוחר גדול, ואינם מלעיגים ממנו כלל. וכשהאדם מתנהג כן בעיני העולם הזה שהוא רק חיי שעה לבד, על אחת כמה ומכה בעיני חיי העולם הבא, בוודאי צריך להתנהג כן. וגם המלעיגים לא ילעגו עליו רק פעם ראשון ושני, אבל בהמשך הזמן יתן ה' את חינו בעיני הכל, ויהיו הכל רצויים ממעשיו!

[חומת הדת, פרק ו]

כלל אמר לנו הכתוב: אִם תִּבְקֹשׁוּ בְּכֶסֶף וְכַמְטוּמוֹנִים תִּחְפְּשׁוּהָ, אֵיז תִּבְיִן יִרְאֵת יי' וְדַעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא.

הנה בעיני הכסף, אנו רואים כשאחד מחפש אחר איזה עסק כדי להחיות נפשו, ונודע לו איזה מסחר שיכול להרוויח ממנו, והוא הולך ומשתדל בזה כדי להשיגו, וכשרואים אותו הסוחרים הגדולים, מצוי הוא שמלעיגים ומתלוצצים עליו ואומרים: הידעתם את פלוני...? גם הוא נעשה סוחר... ומכל מקום דרכו של עולם הוא שאינו מתרפה בשביל זה ממעשיו, ומשיג את העסק ומרוויח

הנהג ערער על הקנס בבית המשפט וטען: "השוטר שקרן! באוטובוס הזה לא שייך במציאות להכניס יותר מ-65 איש! אז איך ייתכן שהכנסתי לתוכו 80 אנשים כדברי השוטר!?"

הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל מספר על אוטובוס שדחסו בו 80 איש

"וַיִּשְׂמוּ לוֹ לְבָדוֹ וְלָהֶם לְבָדָם" (בראשית מ"ג ל"ב)

בסממיות לכולל "היכל התלמוד" בתל אביב, היה הבנין של בית המשפט של ערכאות. יום אחד כאשר האברכים יצאו מהכולל בצהרים, עמד ליד הכולל אוטובוס, ולידו עמד שוטר, וביקש מהאברכים אם הם יכולים לעשות לו טובה ולהכנס לדקה אחת לאוטובוס. האברכים עשו כבקשתו, נכנסו לאוטובוס עד שכל המקומות התמלאו. וכשראה השוטר שכל המקומות מלאים, הוסיף לבקש שימשיכו להכנס לתוכו בעמידה. וגם בזה עשו כרצונו, ונכנסו לתוכו עוד ועוד אנשים עד שהאוטובוס התמלא עד אפס מקום, ולא היה שייך להכניס לתוכו אדם נוסף. כשהשוטר ראה שהאוטובוס מלא לגמרי, אמר לכולם שעתה יכולים הם לרדת מהאוטובוס.

המעשה שהיה הוא, שבאותו זמן התקיים בבית המשפט דיון על נהג אוטובוס, ששוטר נתן לו קנס גבוה על כך שלקח באוטובוס כמות נוסעים יותר מהמכסה המותרת לו. היה מותר לו לקחת רק עד 65 איש, והשוטר טען שהנהג לקח באוטובוס 80 איש.

הנהג ערער על הקנס בבית המשפט, וטען שהשוטר שקרן, שכן באוטובוס הזה לא שייך במציאות להכניס יותר מ-65 איש, וממילא לא תיתכן כזו מציאות שהוא הכניס לאוטובוס 80 איש. השופט שמע את טענותיו, וביקש מאחד השוטרים שעמדו בבית המשפט, שיצא החוצה ויבקש מאנשים לעלות לאוטובוס, עד שהאוטובוס יתמלא עד אפס מקום בישיבה ובעמידה, ואז יספור את האנשים ויראה כמה נכנסו לאוטובוס, וכך יראו אם הנהג צודק בדבריו או לא. ואכן השוטר ספר את האנשים שעלו לאוטובוס, והגיע רק ל-65 איש, לא יותר. השופט ראה שהצדק כדברי הנהג, ביטל את הקנס וכתב בפסק: "הנהג זכאי והשוטר שקרן".

לאחר זמן יצא הנהג מבית המשפט ודיבר עם האברכים, ואמר להם שהאמת היא שהוא אכן לקח באוטובוס 80 איש, ואע"פ שאי אפשר להכניס לאוטובוס יותר מ-65 איש, הצליח בנסיעה ההיא להכניס לאוטובוס 80 איש. ואיך הצליח להכניס את כולם לאוטובוס? אמר הנהג: אותה נסיעה היתה לאחר שחזרו משמחה משפחתית, וכשחוזרים משמחה יש מקום להכניס באוטובוס אפילו 80 איש. הנהג אמר ולא ידע מה אמר. הפשט האמיתי בזה הוא, שכשחוזרים משמחה, יש אחדות בלב כולם. כולם בחתונה התאחדו יחד לשמח ולשמח בשמחת החתן, ומכח האחדות, כשעולים לאוטובוס אף אחד אינו חושב על עצמו, אלא רק על חברו שגם הוא יעלה לאוטובוס ולא יישאר לבד בחוץ. ומשום כך כל אחד מעצמו מצטמצם במקומו על מנת שגם לחברו יהיה מקום באוטובוס. וממילא אפילו אוטובוס כזה שלא שייך במציאות להכניס בו יותר מ-65 איש, יכלו להיכנס בו 80 איש.

ובאמת יסוד הדברים מפורש בגמרא בסנהדרין (דף ז. ז). שכאשר יש אהבה בין איש לאשתו, מספיק להם לחיות אפילו במקום מצומצם מאוד, ולא יחסר להם מאומה. אבל כשאין ביניהם אהבה, אפילו אם יהיה להם חדר רחב מאוד

כשישים אמה, הרי זה לא יספיק להם וירגישו מצומצמים במקום דחוק. מפורש בזה, שהכל תלוי באחדות. אם יש אחדות שלמה בבית – מספיק לכולם המקום, ואפילו מקום צר מאוד, די להם בזה לחיות חיי אושר ועושר. ואילו כשאין אחדות, וכל אחד חושב רק על עצמו, לא יועיל אפילו מקום רחב עד מאוד. צר לי המקום

והנה במשנה באבות (פרק ה' משנה ה') כתוב שעשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, ואחד מהניסים היה ש"לא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים". ונראה לבאר בזה, שבזמן שהיה בית המקדש קיים ושרתה בו השכינה, כאשר הגיעו כלל ישראל לבית הגדול והקדוש הזה, מכח השראת השכינה ששרתה עליהם, היתה ביניהם אחדות גמורה ולא היתה מציאות שהרגישו את ההרגשה הזו של "צר לי המקום". כל אחד קיבל את השני באחדות ובחביבות גדולה, עד שאפילו במקום צר מאוד יכול היה למצוא בעבורו מקום. בספר זכרון על הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל (עמוד קכ"ה) מסופר שפעם בא לעירו של רבי משה שניידר אורח באמצע הלילה, וחיפש מקום שיוכל לישון בו בלילה. הוא דפק באחת מדלתות התושבים, שאל אם יש להם חדר פנוי בבית שיוכל ללון בו הלילה.

הבית הזה היה בית גדול ורחב ידיים, היו בו 12 חדרים. אבל כשבא האורח וביקש חדר פנוי, השיב בעל הבית בשלילה, שאין לו חדר פנוי בבית. שהרי חדר אחד הוא שלו, והשני של בנו, והשלישי הוא חדר משחקים, והרביעי חדר למנוחת צהרים, וכך כל חדר היה לו את היעוד שלו, וחדר פנוי להכנסת אורחים לא היה לו בבית.

עמדו בעל הבית ובנו חסרי אונים ולא ידעו מה לעשות עם האורח הזה. לפתע עלתה במוחו של בעל הבית "מחשבה טובה" ואמר לבנו: "נלך עם האורח לביתו של ר' משה שניידר, בביתו בוודאי יהיה מקום בעבורו". לר' משה היתה דירה של 4 חדרים, וכל הבית היה מלא בתלמידים. הגיעו עם האורח באמצע הלילה, דפקו בדלת, ר' משה הבין שיש כאן אורח ומיד קיבלו במאור פנים, קרא לרבנית שתעשה בעבורו סעודה להשיב את נפשו, והכין בעבורו מקום ללון בכבוד גדול.

לאחר שבעל הבית ובנו יצאו מביתו של ר' משה, לאחר שהבינו שהאורח מצא שם את מקומו, שמעו את האב אומר לבנו: "אמרתי לך שאצל ר' משה שניידר יהיה מקום בשבילך..."

אצל אותו בעה"ב היתה דירה ענקית של 12 חדרים. והיה לו רק בן אחד בבית, ואין מקום לאורחים. ואילו אצל ר' משה שניידר שהתגורר בדירה של 4 חדרים, וכל החדרים מלאים בחורים, יש מקום להכניס עוד אורח! משום שכאשר הלב הוא לב טוב, יש בו אחדות לכל אחד ואחד מישראל, והוא מוצא מקום גם בתוך בית מלא באנשים לעוד אורח. אבל כשאין בלב אחדות, יכול להיות בית רחב ידיים, ואין מקום להכניס בו אורח אפילו ללילה אחד. (מתוך 'שלמים מציון' הגאון הגדול רבי שלו בן ציון פלמן זצוק"ל)